

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně H. T. U., zastoupené Mgr. Markem Sedlákem, advokátem v Brně, Příkop 8, proti žalovanému Ministerstvu vnitra, 170 34 Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 3. 2003, čj. OAM-4682/VL-19-P17-2002, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 10. 2004, čj. 28 Az 79/2004 - 21,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 10. 2004, čj. 28 Az 79/2004 - 21, se zrušuje a věc se tomuto soudu vrací k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 29. 3. 2003, čj. OAM-4682/VL-19-P17-2002, žalovaný žalobkyni podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 183/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších

předpisů (dále jen „zákon o azylu“) neudělil azyl a vyslovil, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu. Žalovaný ve svém rozhodnutí vyšel ze zjištění, že žalobkyně požádala o udělení azylu z důvodu problémů, které měla ve Vietnamu po návratu z Číny, kde žila dvacet let se svým manželem. Žalobkyně uváděla, že sňatkem s Číňanem ztratila vietnamské občanství, což jí bylo sděleno po návratu do Vietnamu, a také jí nebylo umožněno, aby se tam přihlásila k pobytu. Žalovaný ve svých závěrech vyšel především z informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky, s tím, že „... je téměř vyloučené, aby jmenovaná byla bez svého vědomí zbavena vietnamského státního občanství z důvodu, že se provdala za občana Číny. Rovněž není pravděpodobné, aby po svém návratu do Vietnamu nebyla přihlášena k trvalému pobytu.“. Na základě skutkových zjištění dospěl žalovaný k závěru, že žalobkyně nesplnila podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a), b) zákona o azylu, ani podmínky § 13 zákona o azylu (azyl za účelem sloučení rodiny). Žalovaný rovněž bez bližšího odůvodnění konstatoval, že neshledal důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu (humanitární azyl). K možné překážce vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu žalovaný konstatoval, že v průběhu správního řízení nebylo prokázáno, že žalobkyně oficiálně pozbyla vietnamské státní občanství a na základě informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky dodal, že „... ve Vietnamu mohou ‘normálně’ žít lidé bez přihlášení k trvalému pobytu i bez vietnamského státního občanství.“. Správní orgán poukázal rovněž na skutečnost, že ve Vietnamu žijí dvě děti žalobkyně, přičemž vůči dceři (nar. 1998) má žalobkyně vyživovací povinnost. Ve Vietnamu lze předpokládat pro případ návratu žalobkyně určité zázemí, neboť tam žije její sestra.

Rozhodnutí žalovaného žalobkyně napadla žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové s tím, že žalovaný porušil řadu ustanovení správního řádu, neboť se žádostí žalobkyně nezabýval odpovědně a svědomitě (§ 3 odst. 3 správního řádu), nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci a nevedl azylové řízení tak, aby posílil důvěru žalobkyně ve správnost jeho rozhodování, napadené rozhodnutí žalobkyně nepovažuje za přesvědčivé (§ 3 odst. 4 správního řádu). Žalobkyně se domnívá, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a že se na ní vztahují překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Co do skutkových důvodů, odkázala žalobkyně k její žádosti o udělení azylu, protokol o pohovoru, který s ní byl proveden, a na spisový materiál vztahující se k její žádosti o udělení azylu.

Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Uvedl, že ve věci bylo možno učinit bezpečný závěr, že žalobkyně nebyla pronásledována za uplatňování politických práv a svobod, či z důvodu její rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Nesplnila tak podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Nesplnila ani podmínky § 13 zákona o azylu, a žalovaný neshledal důvody pro udělení azylu podle § 14

zákona o azylu, ani důvody zakládající překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Kasační stížností napadeným rozsudkem krajský soud žalobu zamítl. Vyšel přitom z předloženého spisového materiálu, z něhož dovodil, že žalovaný si před vydáním rozhodnutí opatřil dostatek podkladů k objasnění skutečného stavu věci s tím, že důkazy opatřené žalovaným a použité jako podklad rozhodnutí jsou úplné, odpovídají ustanovením správního řádu, a poskytují možnost spolehlivého zjištění stavu věci. Krajský soud tak dospěl k závěru, že nedošlo k porušení žádného ustanovení o řízení a rozhodnutí není z tohoto důvodu nezákonné. Co do skutkových důvodů se krajský soud ztotožnil se závěry žalovaného o tom, že obtíže žalobkyně v zemi původu jsou irelevantní ve vztahu k důvodům předpokládaným pro udělení azylu ustanovením § 12 zákona o azylu. U žalobkyně není dán ani důvod pro udělení azylu podle § 13 zákona o azylu. Na udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu není právní nárok, žalovaný o jeho udělení rozhoduje na základě správního uvážení. Takové rozhodnutí může soud přezkoumávat pouze po formální stránce, a věcně pouze v tom směru, zda žalovaný nepřekročil meze stanovené zákonem. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný měl dostatek podkladů pro rozhodnutí ve smyslu § 14 zákona o azylu, a neudělení azylu podle citovaného ustanovení posoudil v mezích stanovených zákonem. Krajský soud se s žalovaným ztotožnil rovněž v závěru o neexistenci důvodů zakládajících u žalobkyně překážku vycestování.

Proti rozsudku městského soudu žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) brojila včas podanou kasační stížností. Namítla kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatelka má za to, že žalovaný při zjišťování skutkového stavu věci porušil ustanovení § 3 odst. 3, 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu, a že byla zkrácena na svých právech v důsledku porušení § 12 a § 14 zákona o azylu. Stěžovatelce je ze strany státních orgánů Vietnamu odpíráno získat trvalý pobyt, což má za následek, že nemůže uplatňovat žádné ze svých politických práv a svobod. Krajský soud rovněž dostatečně nezkoumal rozhodnutí žalovaného o neudělení azylu (stěžovatelce) z humanitárních důvodů. Žalovaný se přitom ve svém rozhodnutí omezil na neodůvodněné konstatování, že v případě stěžovatelky nebyly shledány důvody k udělení azylu z humanitárních důvodů. Stěžovatelka se domnívá, že důvody které ji vedly k opuštění vlasti a pro které požádala v České republice o azyl, jsou dostatečné pro udělení azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu. Stěžovatelka rovněž požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný navrhl odmítnutí, případně zamítnutí kasační stížnosti. Důvody pro odmítnutí kasační stížnosti spatřuje žalovaný v neodstraněné vadě podání, a to absenci povinného údaje o adrese. Stěžovatelka z udané adresy Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí dne 14. 12. 2004 odešla. K návrhu na zamítnutí kasační stížnosti žalovaný uvedl, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak rozhodnutí

soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Důvody, které stěžovatelku vedly k opuštění vlasti, nelze podřadit pod zákonné důvody pro udělení azylu podle zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud nejprve uvádí, že žaloba je pro svoji stručnost, včetně pouhého odkázání ke správnímu spisu co do skutkových důvodů, na samé hranici přezkoumatelnosti, a byla tedy krajským soudem přezkoumána s určitou mírou tolerance ve prospěch stěžovatelky.

Nejvyšší správní soud při svém rozhodování nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti za odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti. Důvodnost kasační stížnosti samotné pak posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

K žalovaným zmíněné absenci povinného údaje o adrese stěžovatelky Nejvyšší správní soud konstatuje, že se jedná o povinný údaj podle § 37 odst. 3 s. ř. s., co do náležitostí kasační stížnosti platí podle § 106 odst. 1 s. ř. s. ustanovení § 37 odst. 3 s. ř. s. obdobně. V posuzované věci stěžovatelka uvedla do kasační stížnosti adresu, ze které dle tvrzení žalovaného odešla dne 14. 12. 2004. Na rozdíl od řízení před krajským soudem je v řízení o kasační stížnosti povinné zastoupení advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), stěžovatelka v posuzované věci zastoupena je. Nejvyšší správní soud rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání (§ 109 odst. 1 s. ř. s.), a ani v této věci není osobní součinnost stěžovatelky pro rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nutná. Neaktuální adresa uvedená v kasační stížnosti Nejvyššímu správnímu soudu nebrání rozhodnout ve věci a odmítnutí kasační stížnosti podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. by Nejvyšší správní soud v posuzované věci považoval za formalistické. I s přihlédnutím k analogickému významu ustanovení § 33 zákona o azylu pro řízení před soudem neshledal námitku žalovaného důvodnou.

Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatelka žalovanému vytýká, že při zjišťování skutkového stavu porušil řadu ustanovení správního řádu, po skutkové stránce pak zejména uvádí, že odpíráním získání trvalého pobytu ze strany státních orgánů je stěžovatelce znemožněno uplatňovat její politická práva. Žalovanému rovněž vytýká, že blíže neodůvodnil, proč neshledal důvody pro udělení humanitárního azylu.

Nejvyšší správní soud předem dalšího odůvodnění konstatuje, že žalovaný na základě informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky dovedl, že stěžovatelka je státní příslušnicí Vietnamu, obtíže se získáním trvalého pobytu jsou z hlediska jejího života ve Vietnamu prakticky irelevantní, z této premisy pak vycházel jak při hodnocení podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, tak při hodnocení podmínek pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu a při hodnocení překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu. Ministerstvo zahraničních věcí žalovanému k jeho dotazu sdělilo, že u vietnamské státní příslušnice provdané za Číňana, která žila v letech 1980-2000 v Číně „nelze podle poznatků zastupitelského úřadu“ očekávat „žádné“ problémy. Je „téměř vyloučené“, aby tato osoba po uzavření sňatku s Číňanem byla bez svého vědomí zbavena vietnamského státního občanství a „není pravděpodobné“, aby z důvodu údajného zbavení občanství nebyla po svém návratu do Vietnamu přihlášena k trvalému pobytu. Ve Vietnamu lze „normálně“ žít bez přihlášení k trvalému pobytu. Co do formy a přesvědčivosti dvou informací Ministerstva zahraničních věcí s obecnými a do značné míry neurčitými závěry první informace kontrastuje jak konkrétní rozbor § 88 vietnamského trestního zákoníku a jeho aplikace v druhé informaci, tak zpráva o Vietnamu Ministerstva vnitra Velké Británie z října 2003, podle které je po emigraci mnoho navrátilců „v menší míře obtěžováno byrokratickým šikanováním ze strany úřadů – prodlevy v získávání přihlášení k pobytu...“ atd. Relativně obecná a neurčitá informace Ministerstva zahraničních věcí se tak neopírá o žádná zákonná ustanovení či jiná legislativní opatření Vietnamské socialistické republiky, a neposkytuje jednoznačnou odpověď na otázku, zda mohla být stěžovatelka v období od r. 1980 do r. 2000 občanství zbavena. Rovněž závěr o nepravděpodobných obtížích při přihlašování k pobytu při své obecnosti nekoresponduje s jinou zprávou založenou ve spisu (britského Ministerstva vnitra), ze které vyplývá, že někteří navrátilci (byť na rozdíl od stěžovatelky po emigraci) mají obtíže při přihlašování k pobytu, a je tedy zjevné, že se jedná o úkon, který určitého významu má. Bagatelizace přihlášení k pobytu v rámci informace Ministerstva zahraničních věcí proto nemůže obstát.

Jakkoliv se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěry žalovaného a krajského soudu co do relativně úzkého vymezení azylově relevantních důvodů podle § 12 zákona o azylu, nelze přehlédnout možnost právního hodnocení teprve po dostatečném objasnění skutkových okolností. Jak ze závěrů shora vyplývá, důkazy žalovaným opatřené tvrzení stěžovatelky spolehlivě nevyvrací, a nelze tak mít za prokázané, že stěžovatelka nepozbyla státního občanství Vietnamu, ani že jí po návratu z Číny nebylo umožněno přihlášení k pobytu. Dostatečně přesvědčivě nebyl osvětlen ani význam přihlášení k pobytu pro „normální“ život ve Vietnamu. Teprve poté, kdy budou shora uvedené skutečnosti postaveny najisto lze hodnotit, zda stěžovatelka splňuje nejen (úzce definované) azylově relevantní důvody podle § 12 zákona o azylu, ale především zda nejsou dány důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, či zda u stěžovatelky neexistují překážky vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu.

Již nad rámec nutného odůvodnění Nejvyšší správní soud konstatuje, jak ostatně zmínil i žalovaný v napadeném rozhodnutí, že ve Vietnamu žijí dvě děti stěžovatelky. Zejména otázka občanství a přihlášení k pobytu v případě syna (nar. 1983) stěžovatelky může pomoci podpořit či vyvrátit tvrzení stěžovatelky o jejích vlastních obtížích.

Krajský soud je v dalším řízení vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí o věci samé (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. srpna 2005

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu

